

מי (תל אביב) 6869-05-23 - איינאצ'ו אדיס נ' תחנת משטרה חולון

מ"י (תל-אביב-יפו) 6869-05-23 - איינאצ'ו אדיס נ' תחנת משטרה חולון/שלום תל-אביב-יפו
מ"י (תל-אביב-יפו) 6869-05-23

איינאצ'ו אדיס

נגד

תחנת משטרה חולון

ע"י ב"כ עו"ד יוחאי קמיל

בית משפט השלום בתל-אביב-יפו - יפו

[08.08.2024]

כבוד השופטת אביטל אמסלם - גלבו

החלטה

לפני בקשה להורות למשיבה לפצות את המבקש בשל מחדלים בהתנהלותה בהליך שבכותרת, אשר בעקבותיהם שהה המבקש לילה נוסף ומיותר במעצר, במתקן המכונה "חללית". המבקש נעצר ונחקר בחשד לביצוע 3 עבירות של שוד, שני אירועים בחולון ואירוע אחד בראשל"צ. לאור העובדה שהמשיבה הגישה למערכת נט המשפט בקשה לשחררו בתנאים כבר ביום 9/5/23, ובסמכותו של קצין לקבוע תנאים אלו בשחרור מהתחנה, מעצר המבקש עד ליום 10/5/23 היה מיותר. בטח ובטח לאור דברי ביהמ"ש ביום 9/5/23 בענין מחדלי החקירה, העדר התקדמותה והתנאים הקשים בהם שהה החשוד נוכח מצבו הנפשי.

ביום 10/5/23 ולאחר החלטתי על שחרור המבקש בהסכמה, הוא נעצר פעם נוספת, באותו היום, על ידי תחנת ראשל"צ בגין אותן עבירות ומעצרו הוארך על ידי ביהמ"ש בראשל"צ. לאחר מכן גם הוגש כנגדו כתב אישום ובקשה למעצר עד לתום ההליכים. לכן, טוענת המשיבה, ולאור סעיף 38 (א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן - חוק המעצרים), לא ניתן להטיל פיצויים לטובת המבקש.

רקע עובדתי

1. המבקש נעצר ביום 2/5/23 בחשד לביצוע שלוש עבירות של שוד במועדים שונים, תוך שימוש בנשק קר. דיון ראשון בבקשה להארכת מעצרו נערך לפני ביום 3/5/23 ולאחר שבחנתי את הראיות שנאספו על ידי היחידה החוקרת מצאתי כי קיים חשד סביר הקושר את המבקש לביצוע העבירות. המבקש נשלח להסתכלות ראשונית ולמתן חוות דעת פסיכיאטרית בעניינו ומעצרו הוארך עד ליום 7/5/23.

2. בדיון מיום 7/5/23 ביקשה היחידה החוקרת להאריך פעם נוספת את מעצרו של החשוד והפנתה לפעולות שבוצעו מאז הדיון הקודם אשר חיזקו לשיטתה את החשד. עוד הוצגה לביהמ"ש חוות דעת פסיכיאטרית אשר שללה את היכולת לגבש מסקנה אודות מצבו הנפשי של החשוד על סמך בדיקה חד פעמית. הפסיכיאטר המחוזי ציין, כי ככל ויוגש כנגד החשוד כתב אישום יהיה מקום להפנותו להסתכלות בתנאי אשפוז ומכל מקום הומלץ כי החשוד ישהה בהשגחה בשב"ס. כבוד סגן הנשיאה, השופט רועי פרי, בחן את תיק החקירה, מצא שקיים חשד סביר ומתקיימת עילת מעצר מסוג מסוכנות והאריך פעם נוספת את מעצרו של החשוד, תוך שהפנה את תשומת לב שב"ס להמלצות הפסיכיאטר המחוזי ובפרט לכך שיש להשגיח על החשוד.
3. בקשה שלישית להארכת מעצר נדונה לפני ביום 9/5/23. בהחלטתי מאותו היום הפניתי לכך שהחשוד שהה במהלך ימי מעצרו במתקן כליאה המכונה "חללית" לאור מצבו הנפשי המורכב. ציינתי, כי גם במהלך הדיון כאשר החשוד נמצא בהיוועדות חזותית, היה כבול בידיו לאור מצבו הנפשי, ומחוות הדעת עלה שהוא מוכר למערכת הפסיכיאטרית וסובל מגיל צעיר מהזיות ומחשבות רדיפה.
4. לאחר שעיינתי בתיק החקירה, מצאתי כי מאז הדיון הקודם לא בוצעו פעולות חקירה משמעותיות שיש בהן לחזק או לשלול את עצמת החשד. תיק החקירה עבר בעיון הפרקליטות ביום 5/5/23 ולא שב לעיונה שכן החשוד לא נחקר במהלך ימי מעצרו בעניין אחת מעבירות השוד אשר נחקרה על ידי משטרת ראשל"צ. עוד ציינתי בהחלטה כי לא הצלחתי להבין מדוע לא נחקר החשוד במהלך ימי מעצרו, בשים לב לדלות הפעולות שבוצעו, למצבו המורכב של החשוד, לחלוף הזמן ולתנאים הקשים בהם הוא שוהה בימי המעצר. תא ה-"חללית" הינו תא כליאה מיוחד, בו שוהה העצור בבידוד מוחלט, ללא חלונות, שירותים, מיטה או ציוד כלשהו, מחשש שיבצע מעשה שעלול לפגוע בו או באחרים. מצאתי כי מדובר במחדל של ממש, אשר מנע את קידום בירור החשד, את העיון הנוסף של הפרקליטות בחומרי החקירה ואת קבלת עמדתם המושכלת האם די בחשד כפי שהוא על מנת להצדיק המשך כליאתו של החשוד. בסופו של יום הארכת את מעצרו של החשוד ביממה אחת וביקשתי הבהרתה של היחידה החוקרת מדוע לא אטיל עליה הוצאות לפיצוי החשוד.
5. בדיון שהתקיים ביום 10/5/23 ולאור בקשת היחידה החוקרת, הורתי על שחרורו בתנאים שכללו שהייתו במעצר בית בפיקוח ושבתי וביקשתי את הבהרת היחידה החוקרת מדוע לא נשקלה האפשרות לשחרורו של החשוד כבר ביום 9/5/23, שכן הבקשה הוגשה כבר במועד זה וניתן היה להורות על תנאים אלה בהחלטת קצין ממונה.
6. באותו היום, הוגשה תגובת היחידה החוקרת בה עתרה להימנע מהשתת הוצאות לטובת המבקש, שכן פעלה בתום לב ועשתה את החובה המוטלת עליה בביצוע פעולות החקירה בזמן מעצרו. עוד טענה המשיבה כי לא היתה יכולת לחקור את החשוד בחשד לביצוע העבירה הנחקרת על ידי תחנת ראשל"צ הואיל ולא היתה ליחידה גישה לתיק זה ועל כן פעולת החקירה לא בוצעה עוד קודם לדיון ביום 9/5/23..
- תמצית הבקשה ותגובת היחידה החוקרת

7. המבקש עתר להשית על המשיבה פיצויים לטובתו לאור מחדלה מלבצע את החקירה באופן ראוי ולאור קביעת ביהמ"ש בדבר הפגמים באופן ניהול החקירה תוך מתן דגש לתנאי כליאתו של החשוד. המבקש עתר שלא לקבל את הסבר המשיבה לאי חקירתו במהלך ימי המעצר בתואנה להעדר גישה לתיק החקירה שהתנהל במשטרת ראשל"צ שכן בדיון שהתקיים ביום 7/5/23 עלה שבחקירת המבקש הוטחו בו ראיות הקושרות אותו לשלושת הזירות, כולל לזירה בראשל"צ. עוד עלה בדיון מיום 9/5/23 ששתי היחידות, משטרת חולון ומשטרת ראשל"צ, חוקרות את התיק יחד ופרקליטות ת"א מלווה את החקירה מתחילתה. לטענת המבקש לא ניתן כל הסבר לכך שהמבקש לא שוחרר כבר ביום 9/5/23, היום בו החליטה המשיבה לאחר עיון הפרקליטות בתיק, על שחרורו. בקשת השחרור הוגשה במערכת נט המשפט כבר ביום 9/5/23 וכללה תנאים שבסמכותו של קצין ממונה להורות עליהם. גם בתנאי הפיקוח יכול היה המבקש לעמוד שכן אביו היה ערוך לכך. שחרורו באותו היום היה מונע הימצאותו לילה נוסף ומיותר בתנאי הכליאה הקשים.

8. המשיבה ביקשה לדחות מכל וכל את הבקשה לפסיקת פיצויים לטובת המבקש וטענה כי לא הפנה למקור החוקי לבקשתו כאשר הנסיבות הכוללות של האירועים אינן מצדיקות לשיטתה פיצוי. במהלך דיון שהתנהל לפני ביום 11/6/23 ציין נציג המשיבה כי המבקש לא שוחרר מהתחנה ביום 9/5/23 מאחר והיה צורך להעבירו לבדיקה פסיכיאטרית נוספת, לאור החלטת ביהמ"ש המורה כך ולא ניתן היה לשחררו בתנאי קצין ממונה מבלי ביצוע הבדיקה. נציג המשיבה הפנה לכך שהחשוד נעצר בגין אותם אירועים ביום 10/5/23 בביהמ"ש בראשל"צ, הוגש כנגדו כתב אישום ובקשה למעצר עד לתום ההליכים; משכך ולאור סעיף 38(א) לחוק המעצרים, אין למבקש זכות שבדין לקבלת פיצוי.

9. בתגובה לטענות אלה טען המבקש כי עניינו תואם לחריג אשר נקבע בפסיקה, המאפשר השתת פיצויים ללא תלות בשאלה האם הוגש או יוגש כתב אישום. טענת המבקש היא כנגד אי שחרורו מתחנת המשטרה כבר ביום 9/5/23, ומעצר שווא ללילה נוסף ללא שהיה בכך צורך. מעצרו של החשוד פעם נוספת על ידי תחנת ראשל"צ וההחלטה להאריך מעצרו, אינם מעניינו של ביהמ"ש כאן והבקשה אינה נוגעת למהלך זה אלא מתמקדת במעצר ללילה המיותר.

דיון והכרעה

10. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי לכדי מסקנה כי בעת הזו ובנתונים החלקיים שמצויים לפני, לא ניתן להגיע להכרעה האם מוצדק להשית פיצוי על המשיבה. הבקשה נדחית לעת הזו וככל ובתום ההליכים המשפטיים כנגד המבקש ניתן יהיה לבסס המסקנה כי מעצרו בלילה הנוסף היה מיותר- יהיה מקום לבחון הבקשה פעם נוספת. 11. ובכל זאת אבהיר כי יש טעם בבקשת ההגנה. טענת המבקש ממוקדת מאוד- הבקשה שלפני נוגעת למעצרו של החשוד בין הימים 9/5/23 ליום 10/5/23, כאשר המבקש טוען כאמור כי מדובר במעצר שווא. בדיון שהתקיים לפני ביום 9/5/23 ובו ביקשה המשיבה להאריך את מעצרו של החשוד בפעם השלישית, סברתי שקצב התקדמות החקירה אינו משביע רצון:

"עיינתי בתיק החקירה ומצאתי כי מאז הדיון הקודם לא בוצעו פעולות משמעותיות שיש בהן כדי לבדוק את טיב החשד. תיק החקירה עבר בעיון בפרקליטות בפעם האחרונה ביום 05.05.2023, לא הועבר לעיון בטרם הדיון היום כאשר לשיטת היחידה החוקרת היה זה מאחר והחשוד טרם נחקר בגין העבירה המיוחסת לו מתחנת ראשון לציון. לציון כי החשוד נחקר, רק אתמול בתחנת חולון בגין החשדות המיוחסים לו בתיקי החקירה של תחנת חולון, אך לא נחקר בגין החשד לביצוע עבירה המשויכת לתחנת ראשון לציון. אודה כי לא הצלחתי להבין מדוע לא יכול חוקר בתחנת חולון לחקור את החשוד גם בעניין תיק החקירה הרלוונטי לתחנת ראשון לציון, עוד לא הבנתי מדוע החקירה בוצעה רק אתמול ומדוע אם בוצעה בשעות הבוקר לא ניתן היה לבצע את החקירה עד עתה. מדובר במחדל, לא פחות אשר בגללו מבקשת היחידה החוקרת להאריך את המעצר, כאשר לשיטתה זוהי הפעולה היחידה אשר מנעה את העברת התיק לעיון הפרקליטות.

כאשר מדובר בחשוד אשר סובל ממצב נפשי כל כך מורכב, שוהה בתנאים קשים אשר זר לא יבין, תא שכאמור מכונה "חללית" ללא אף אדם נוסף, ללא חלון, ללא שירותים צמודים - והיחידה החוקרת ממשיכה ומבקשת את מעצרו, שכן לא נחקר על אף ששהה בהינתן מצבו הנפשי המורכב, בפני חוקר.

אני סבורה שמדובר במחדל חמור אשר לא לוקח בחשבון את מצבו הנפשי הקשה של החשוד, את התנאים הקשים בהם שוהה ושאינם הולמים את מצבו ואשר מתחייבים מסטטוס החקירה. לו הייתה מוגשת הצהרת תובע או כתב אישום חשוד זה לא היה ממשיך לשהות בבית מעצר, אלא היה עובר לבית החולים, שם ככל הנראה אמור להיות (ההדגשות אינן במקור - א.א.ג.).

בנסיבות אלה, אני מורה ליחידה החוקרת להסביר עד מחר מדוע לא אטיל עליהם הוצאות לפיצוי החשוד. בנסיבות שנוצרו, אני מורה על הארכת מעצרו של החשוד עד ליום 10.05.2023, בשעה 12:00.

היחידה החוקרת תסיים את החקירה עד למועד זה ותעביר את התיק לעיון הפרקליטות, כאשר מצופה שמחר, ככל שבכוונת היחידה החוקרת לבקש הארכת מעצר תצטייד בהצהרת תובע. אבהיר כי גם ללא עמדת היחידה החוקרת אדון בשאלת הפיצוי.

...

תשומת לב שב"ס למצבו הנפשי המורכב של החשוד ולבדיקה דחופה ע"י פסיכיאטר".

12. המשיבה כאמור טוענת כי מרגע שהמבקש נעצר פעם נוספת, על ידי יחידה אחרת, בגין אותן חשדות, הוגש כנגדו כתב אישום והוא נעצר - הרי שנשללה הזכות של המבקש לעתור לפיצוי לאור סעיף 38 לחוק המעצרים. בנוסף טוענת המבקשת כי לא התקיים מחדל חקירתי שכן בוצעו פעולות חקירה במהלך ימי מעצרו של החשוד, אשר חיזקו את החשד - ובהם איכנו בזירות השוד, חקירת הוריו ואף נעשה ניסיון להוציאו לחקירה על ידי יחידת ראשון לציון שלא צלח. טענה נוספת, שלישית, היא כי ביהמ"ש קבע בהחלטתו מיום 9/5/23, שעל החשוד להיבדק על ידי הפסיכיאטר המחוזי; משכך, ולאור הוראת ביהמ"ש, לא ניתן היה לשחרר את החשוד מהתחנה מבלי שהוראה זו קוימה. סמכותו של קצין לשחרר החשוד למעשה נשללת, כך לטענת המשיבה, שעה שביהמ"ש הורה לבצע בדיקה נוספת לחשוד. משכך המשיבה לא ביצעה כל מחדל ועל כן אין להשית עליה פיצוי למבקש.

13. אין חולק, כי את התנאים שביקשה היחידה החוקרת לשחררו של החשוד ניתן היה להטיל עליו על ידי קצין בשחרורו בתחנה. ההחלטה לשחרר את החשוד התקבלה אצל המשיבה כבר בערב יום ה-9/5/23, זאת עולה באופן מפורש מהבקשה שהוגשה למערכת נט המשפט ביום זה. אלא שכאמור טוענת המשיבה כי לא ניתן היה לעשות כן ללא בדיקה פסיכיאטרית של החשוד עקב הוראתי כי החשוד ייבדק על ידי פסיכיאטר לאור מצבו הנפשי. וכך דברי נציג המשיבה בדיון מיום 11/6/23 (עמ' 20 לפרוטוקול, ש' 26 ואילך):

"בית המשפט הנכבד בדיון ב-09.05 קבע והאריך את מעצרו של המבקש עד 10.05, ובית המשפט הדגיש בדגש בשחור עם קו " לאור מצבו הנפשי המורכב, יש להביא זו לתשומת לב הפסיכיאטר ולבדיקה דחופה על ידו". בא חברי ואומר למה לא שחררתם את המבקשת בהוראת קצין משטרה, אני בא ואומר המשטרה חרף העובדה לסיכומו או דעתו של הפסיכיאטר, קצין משטרה לא ייקח את זה על עצמו...".

14. איני מקבלת טענה זו של המשיבה. בהחלטתי מיום 9/5/23 התייחסתי למצבו הנפשי של החשוד, להיותו כבול בעת הדיון ולחשש לשלמו נוכח תנאי כליאתו הקשים במתקן החללית. בשלהי החלטתי נכתב במפורש כי נוכח מצבו הנפשי של החשוד יבדק על ידי פסיכיאטר, ללא שהופנה פעם נוספת אל הפסיכיאטר המחוזי וללא שהתבקשה שוב חוות דעת בעניינו. לא מדובר בהוראה לבדיקה פסיכיאטרית ראשונית אשר נועדה לבחון את כשירותו הדיונית או המהותית של החשוד- בדיקה שהתבקשה ובוצעה כבר לאחר דיון ראשון בבקשה להארכת מעצרו של החשוד. מדובר היה בהוראה שמטרתה להפנות את תשומת לב הצדדים ושב"ס למצבו הנפשי המורכב של החשוד ולצורך לוודא כי ייבדק ויטופל. פעמים רבות מפנה ביהמ"ש את תשומת לב שב"ס ו/או היחידה החוקרת לכך שיש להעניק טיפול רפואי לחשודים, למצבם הפיזי או הנפשי הדורש תשומת לב מיוחדת, השגחה או מעקב. לא מדובר בפעולת חקירה שהתבקשה או שאושרה על ידי ביהמ"ש, אלא בהוראה שמטרתה להבטיח את שלומו של חשוד במהלך ימי מעצרו. משנעצר חשוד ונמצא בחזקת המדינה, נשללת ממנו היכולת לצרוך באופן חופשי שירותי רפואה ורשויות אכיפת החוק מחויבות לספק לו טיפול זה. הטענה כאילו לא ניתן היה לשחרר את החשוד ללא בדיקה פסיכיאטרית משוללת כל יסוד. הטיפול נועד לשרת את החשוד כל זמן שהוא עצור. מששחרר, הרי שהוא בחזקת עצמו ואין לשב"ס או לרשויות אכיפת החוק כל אחריות לכך שיקבל טיפול זה או אחר. משלא מצא הפסיכיאטר המחוזי כי החשוד במצב פסיכויטי ולא עולה ממצבו מסוכנות המחייבת שהייתו בתחומי בית החולים לחולי נפש, הרי שהושב לידי גורמי אכיפת החוק והם היו אמונים על שמירתו בתנאים הולמים. לו סבר הפסיכיאטר המחוזי כי החשוד במצב פסיכויטי, נתונים בידיו הכלים גם להורות על אשפוזו בכפייה- אלה כאמור לא התבקשו.

15. טענה נוספת של המשיבה היא כי בניגוד לקביעת ביהמ"ש בהחלטה מיום 9/5/23 היחידה החוקרת קידמה וביססה את החשד הסביר כנגד החשוד במהלך ימי מעצרו ולא התקיים מחדל מטעם המשיבה. נציג המשיבה אף טוען כי החקירה התקדמה, הפלאפון של החשוד נמצא מאוכן בשלושת זירות השוד והחשד הסביר התחזק (עמ' 20 לפרוטוקול הדיון מיום 11/6/23, ש' 8 ואילך). בנוסף נערך ניסיון לגבות את עדותו של החשוד בתיק ראשל"צ, אך מזכרים של כלאים מלמדים שהחשוד לא חש בטוב, שמע קולות, וצוות חקירה מראשל"צ בסופו של דבר לא יצא לחקור את החשוד. בסופו של יום התקיים חיזוק לחשדות שכן החשוד נעצר על ידי ביהמ"ש בראשל"צ והוגש כנגדו כתב אישום.

16. מעצרו של החשוד בביהמ"ש השלום בראשל"צ, למיטב הבנתי- בגין אותן העבירות שנחקרו על ידי תחנת חולון, מלמד כי הונחה בפני ביהמ"ש תשתית ראייתית שלמידה על חשד סביר ועילות מעצר כנגד המבקש, על אף ששחרר זמן קצר לפני כן בגין. במצב הדברים כפי שהתפתח הרי שחלק משמעותי מהמסד העובדתי, מתיק החקירה, פעולות היחידה החוקרת, ממשק העבודה מול משטרת ראשל"צ וחומרי החקירה שהונחו בפני ביהמ"ש בראשל"צ - אינם נמצאים לפני. התשתית העובדתית הפרושה לפני מוגבלת וחלקית. ללא נתונים אלה, ובשים לב לכך שהחשוד נעצר ולאחר מכן גם הוגש כנגדו כתב אישום ובקשה למעצר עד לתום ההליכים - אין ביכולתי להגיע לכדי מסקנה מושכלת האם פעלה היחידה החוקרת באופן שמצדיק להשית עליה פיצוי לטובת המבקש. טענת ההגנה היא כי יש לערוך הפרדה בין מעצרו של החשוד בראשל"צ לבין שהייתו לילה מיותר נוסף במעצר, בתיק שבכותרת, כאשר ההחלטה לשחררו והבקשה לשחררו הוגשו כבר ביום 9/5/23. יש טעם בטענות אלה. אך שעה שהנתונים עמדו בפני ביהמ"ש בראשל"צ ועל אף קיומם הוחלט על מעצרו פעם נוספת של החשוד וערר שהוגש לביהמ"ש המחוזי כנגד החלטה זו נמחק- קיימים נתונים שאינם לפני כרגע ויש לבחנם כמכלול על מנת להגיע להכרעה מושכלת בבקשה.

17. אשר על כן, ועל אף שהבקשה אינה משוללת יסוד, היא נדחית בשלב זה וניתן יהיה לשוב ולבחון אותה כאשר מלוא הנתונים, התשתית הראייתית ותוצאות ההליכים- יהיו בפני הצדדים.

18. המזכירות תעביר החלטתי לצדדים.
ניתן היום, ד' אב תשפ"ד, 08 אוגוסט 2024, במעמד הצדדים.